

Педько І.А., Кунєва І.С.

БУДІВЕЛЬНА ГАЛУЗЬ В СУЧАСНОМУ РИНКОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Будівельна галузь є однією з найважливіших галузей народного господарства, від якої залежить ефективність функціонування всієї системи господарювання в Україні. Важливість цієї галузі для економіки можна пояснити наступним чином: капітальне будівництво, як ніяка інша галузь економіки, створює велику кількість робочих місць і споживає продукцію багатьох галузей народного господарства. Економічний ефект від розвитку цієї галузі полягає у мультиплікаційному ефекті коштів, вкладених у будівництво.

Ріст будівельної галузі неминує викликає економічний ріст у країні і виникнення необхідних умов для розв'язання багатьох соціальних проблем. Але на сучасному етапі її розвитку говорити про будь-яку конкурентоспроможність цієї галузі не представляється можливим. На регіональному рівні чітко просліджується тенденція верховенства будівельних організацій центральних районів та великих міст-мільйонників у зв'язку з їх значними потужностями і інвестиційною привабливістю, а на глобальному рівні будівельна галузь України програє через брак необхідних фінансових та організаційних перетворень.

Сьогодні в Україні будівництво перебуває в занепаді: основні фонди зношені майже на 60%, у середньому на одну родину вони втричі менші ніж в Росії і вчетверо – ніж у Литві. Порівняно із західноєвропейськими країнами матеріальна база України в 3-5 разів менша стосовно житла, в 4-5 разів щодо культури та спорту, удвічі щодо науки та в 5-6 разів щодо медицини.

Безумовно, основною причиною розвитку кризи в будівельній галузі України стала криза на світових фінансових ринках, в результаті якого погіршали умови фінансування будівництва, в тому числі суттєво скоротився доступ українських будівельних компаній і домогосподарств до кредитних ресурсів в результаті росту процентних ставок. Найбільше їх зростання було відзначено в 1 кварталі 2009 р., коли середньозважена квартальна процентна ставка по кредитах за будівництву досягла для нефінансових корпорацій – 21%, а домогосподарств 18,2%. Незважаючи на поступове відновлення економічного зростання України в 1 півріччі 2010 р., у будівельному секторі відстежується зниження динаміки росту. Обсяги виконаних будівельних робіт в порівнянні з попереднім роком скоротилися: у 2008 р. на 15,8%, в 2009 р. на 48,2%, в 2010 р. – на 12,6% [2].

У січні-червні 2011 року підприємства України виконали будівельні роботи на суму 20,9 млрд. грн. Це на 14,5% більше, ніж за відповідний період попереднього року. Роботи з нового будівництва, реконструкції та технічного переозброєння склали 80% від загального обсягу, з капітального та поточного ремонтів – 13,2% і 6,8% відповідно. Найбільше зростання будівельних робіт по відношенню до першого півріччя 2010 року спостерігався у Волинській області

– 78,5 %, Донецькій – 57,1 % і Київської – 53,8% областях. Спад активності будівельної галузі спостерігався в Закарпатській (-16,3%), Запорізької (-1,2%), Одеській (-3,5%), Херсонській (-22,3%) і Чернівецькій (-4,7%) областях. Обсяг будівельних робіт в Києві зріс на 5%.

За перше півріччя 2012 року обсяг будівельних робіт склав 93,8% відносно до попереднього періоду. Найбільший ріст спостерігався у Рівненській, Чернівецькій та Донецькій областях - 149,1%, 145,7% та 114,6% відповідно. Найнижчий рівень у АР Крим – 63,5 %.

Обсяг освоєних капітальних вкладень будівельного комплексу України за 2011 рік склав 209,1 млрд. грн., за січень-квітень 2012 року – 14,01 млрд. грн. Обсяг введення в експлуатацію житла за січень-березень 2012 року 2109,2 тис. м². [3].

Великий вплив на результати господарської діяльності підприємств справляють асортимент та структура виробництва і реалізації продукції [4].

Працівники є вирішальним фактором ефективності виробництва та конкурентоспроможності продукції Вони виступають головним стратегічним ресурсом будь-якої компанії та галузі в конкурентній боротьбі. Тому цінні людські ресурси необхідно постійно збільшувати. Середньорічна заробітна плата у 2009 р. зменшилася на 252 гривні, зменшилася потреба галузі у працівниках на 2,8 тис. осіб. Ці зміни відбулися за рахунок впливу світової фінансової кризи [5].

В даний час і в найближчій перспективі (10-15 років) будівництво нових виробничих об'єктів буде вестися в незначних обсягах. Основними напрямками і пріоритетами структурної реорганізації промислового будівництва буде розширення, реконструкція, перепрофілювання і технічне переоснащення існуючих промислових об'єктів. На жаль, уряд не приділяє уваги промислового будівництву через підвищення затрат на соціальну сферу. Обсяг бюджетних інвестицій у капітальне будівництво різко зменшився, і цього року оголошено свого роду спеціальний мораторій на його фінансування.

Вихідна теза для розуміння функціонування ринкового механізму у будівництві: вартість робіт і послуг окремих учасників будівництва залежить від потреб та ринкової вартості ресурсів (в тому числі, фінансових), що використовуються; вартість кінцевої будівельної продукції складається в результаті економічних відносин між учасниками інвестиційно-будівельного процесу, а ціна – під впливом попиту-пропозиції на ринку нерухомості в регіональному і макроекономічному оточенні [1].

Таким чином, проблеми ринкової перебудови будівництва в Україні є надзвичайно гострими та актуальними. Їх розв'язання стане реальним за умови наявності нормативно-правової бази, яка б стимулювала роботу всіх сфер і галузей будівельного комплексу, а також запровадження принципово нового інвестиційного механізму, що забезпечував би надходження до даної сфери економіки коштів з різноманітних джерел фінансування: державних, приватних, комерційних, іноземних. Таким механізмом могла б стати іпотека. На це треба націлити систему кредитування та надання пільгових позичок населенню. Створення бірж, інвестиційних та інших фондів, іпотечних і житлових банків,

страхових компаній, інших ринкових структур, які можуть забезпечити залучення позабюджетних інвестицій у будівництво – все це елементи нової політики в галузі будівництва. І все це повинне будуватися на чіткій, збалансованій загальнодержавній програмі, яку б усі суб'єкти влади і господарської діяльності втілювали в життя як пріоритетний напрям економічної політики Української держави.

Література

1. Молчанов І. В. Уроки кризи і оновлене бачення будівництва / І. В. Молчанов // Журнал «Дзеркало тижня». – 2010. – № 14. – с. 23-26.
2. Олексій Олійников «Про перспективи виходу будівельного сектора з кризи та розвитку ринку нерухомості України». [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://uabi.com.ua>.
3. Соціально-економічний розвиток України / Державний комітет статистики України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua>.
4. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства / Глафіра Вікентіївна Савицька. – К.: Знання, 2004. – 654 с.
5. Управління персоналом фірми / Холод В. І., Нагорська М. М., Логвіна О. В. та ін.; Під. ред. В. І. Крамаренко. – К.: ЦУЛ, 2003. – 272 с.

Попов О.О., Бачуріна Я.П.

УКРАЇНСЬКІ ШАХТИ – СУЧАСНІ АСПЕКТИ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Запасів вугілля в розмірі 118 млрд. т вистачить Україні ще років на 300-500. Держава може спокійно збільшувати обсяги видобутку до 115 млн. т на рік, але для цього в вугільну галузь потрібно щорічно вкладати близько 5 млрд. доларів. У влади таких грошей немає. Тому уряд планує в наступному році розпочати приватизацію шахт з метою залучення інвесторів. І для цього Кабінет міністрів України своєю постановою N987 від 19.09.2012 р. затвердив перелік шахт, які планується приватизувати у 2012-2014 роках. В цьому переліку майже 90 вугледобувних підприємств Донецької, Луганської та Львівської областей [1].

Аналітики визначають, що шахти України сьогодні можна поділити на три категорії: перша – це прибуткові шахти, які приносять прибуток і сплачують податки, друга - це шахти, які будуть приносити прибуток тільки за умови, що вони не будуть сплачувати податки. І третя категорія – це шахти, які навіть з усіма можливими преференціями не будуть приносити прибуток. Ці шахти існують тільки за рахунок держави. Шанс на спасіння таких шахт від закриття, як запевняють у Фонді держмайна – віддати їх у приватну власність. Причому за безцінь. Але з гарантією майбутнього. «За саму шахту сплатять одну гривню. Але візьмуть на себе великі інвестиційні зобов'язання. І змагання буде саме в